

ANNA GAWROŃSKA-PIOTROWSKA

POLSKOJĘZYCZNE KATOLICKIE APLIKACJE MOBILNE JAKO FORMA KOMUNIKACJI RELIGIJNEJ

POLISH LANGUAGE CATHOLIC MOBILE APPLICATIONS ON FAITH AS A FORM OF RELIGIOUS COMMUNICATION

Abstract. This article analyzes the most popular Polish-language mobile applications on the subject of faith. The aim of this research is to attempt to answer the question: Are Polish-language mobile applications on faith a form of religious communication and why? To answer this, the following auxiliary questions were established: What is the content of chosen Polish-language Catholic mobile applications? How do they present faith content? What is their significance in the context of religious communication? In order to answer the research questions, the concept of religious communication and its characteristics were first defined. Then, the specificity of mobile applications was presented. The next part of the article analyzes the content of the most popular Polish-language mobile applications on the subject of faith. The analysis was conducted in terms of content, the way of presenting religious content, and the significance they carry in the context of religious communication. In the next step, the data obtained from the analysis was synthesized and conclusions were presented. These conclusions allowed us to attempt to answer the main question posed in the work.

Keywords: religious communication; religious applications; evangelization; media

WPROWADZENIE

Kościół katolicki od zawsze sięgał po dostępne w danym czasie środki komunikacji, aby realizować swoją misję ewangelizacyjną – od rękopisów i druku, przez radio i telewizję, aż po media cyfrowe. Jednym z symbolicznych momentów wejścia Kościoła w cyfrową przestrzeń komunikacyjną było użycie po raz pierwszy Twittera (aktualnie X) przez papieża Benedykta XVI w dniu

Dr ANNA GAWROŃSKA-PIOTROWSKA – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Wydział Teologiczny, Instytut Edukacji Medialnej i Dziennikarstwa; adres do korespondencji: Dewajtis 5, 01-815 Warszawa; e-mail: a.gawronska-piotrowska@uksw.edu.pl; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2403-6900>.

Artykuły są objęte licencją Creative Commons Uznanie autorstwa – Użycie niekomercyjne – Bez utworów zależnych 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-ND 4.0)

12 grudnia 2012 r. Wydarzenie to odbiło się szerokim echem w mediach. Nagłówki gazet donosiły – niemal sensacyjnie – „Benedykt XVI tweetuje!” czy „Papież już ćwierka”. Pierwsza wiadomość opublikowana przez papieskie konto wygenerowała setki reakcji i komentarzy (Sierocki, 2018, s. 23).

Obecnie nie sposób mówić o komunikacji religijnej bez odniesienia do przestrzeni cyfrowej. Media społecznościowe, aplikacje mobilne i portale internetowe stały się integralnymi kanałami głoszenia Ewangelii, katechezy i duszpasterstwa. Jedną z ciekawych form obecności religii w świecie cyfrowym są aplikacje mobilne o tematyce wiary. Wraz z rosnącym znaczeniem tych narzędzi powstaje coraz więcej publikacji naukowych poświęconych religijnym aplikacjom mobilnym. W literaturze zagranicznej dostępne są opracowania na temat aplikacji dotyczących różnych religii (np. Campbell, 2014; Díez Bosch, Micó Sanz i Sabaté Gauxachs, 2017), jak również takie, które koncentrują się wyłącznie na aplikacjach katolickich (np. Vrabec i Graca, 2017; Espinosa i Magbag, 2020).

Pierwszą w Polsce, istotną z medioznawczego punktu widzenia, pracę na temat religijnych aplikacji mobilnych opracował Krzysztof Marcyński (2016a). W swoim artykule badacz przeanalizował zawartość i formy wybranych aplikacji religijnych, skupiając się na najpopularniejszych na świecie aplikacjach katolickich w okresie od lipca 2015 do lipca 2016 r. Jego analiza jest niezwykle ważna, ponieważ nie tylko określił w niej funkcje aplikacji mobilnych, lecz także przedstawił konkretne wytyczne dla ich twórców, które nazwał „regułami aplikacji religijnej”. Drugą polskojęzyczną publikację na temat religijnych aplikacji mobilnych przygotował Marek Solniczek (2018). Badacz w swoim artykule skoncentrował się na odpowiedzi na pytanie, czy aplikacje religijne są pomocne w praktykowaniu wiary katolickiej. W publikacji zostały omówione najpopularniejsze polskie katolickie aplikacje mobilne. Autor nie wskazał jednak okresu, w którym dokonano analizy badania. Można przypuszczać, że zostało ono przeprowadzone w roku publikacji artykułu, czyli w 2018 r. lub nieco wcześniej. Biorąc pod uwagę powyższe, wskazane dwie publikacje polskojęzyczne, choć istotne w kontekście badań nad religijnymi aplikacjami mobilnymi, wymagają aktualizacji. W ciągu kilku lat od przeprowadzenia zaprezentowanych w nich badań pojawiły się w Polsce nowe aplikacje religijne, a istniejące zapewne uległy zmianom w związku z przemianami technologicznymi.

Autorka niniejszego artykułu, zamierzając uzupełnić i zaktualizować wspomniane wyżej badania przygotowane w języku polskim, przeprowadziła analizę najpopularniejszych polskojęzycznych katolickich aplikacji mobilnych. Celem owych badań jest próba odpowiedzi na pytanie: Czy – a jeżeli tak, to dlaczego – polskojęzyczne katolickie aplikacje mobilne są formą komunikacji religijnej?

Aby odpowiedzieć na to pytanie, ustalono pytania pomocnicze: Jaka jest zawartość wybranych polskojęzycznych mobilnych aplikacji katolickich? W jaki sposób prezentowane są w nich treści dotyczące wiary? Jakie mają one znaczenie w kontekście komunikacji religijnej? Aplikacje poddane analizie zostały wybrane przez autorkę na podstawie liczby pobrań ze sklepu internetowego Google Play. Przeanalizowane zostały te aplikacje, które cieszą się największą popularnością wśród ich użytkowników.

Kontekst uzyskania odpowiedzi na pytania badawcze wymaga zdefiniowania pojęcia komunikacji religijnej wraz z jego charakterystyką. Następnie przeprowadzona zostanie analiza zawartości najpopularniejszych polskojęzycznych aplikacji mobilnych o tematyce wiary. Analiza zostanie przeprowadzona pod kątem zawartości, sposobu prezentacji treści religijnych oraz znaczenia, jakie niosą w sferze komunikacji religijnej. Na kolejnym etapie autorka dokona syntezy danych uzyskanych z analizy oraz przedstawi wnioski.

1. KOMUNIKACJA RELIGIJNA – DEFINICJA I CHARAKTERYSTYKA

Komunikacja religijna mieści się w obszarze komunikacji społecznej (Marcyński, 2016a, s. 71). To pojęcie nieostre i nie do końca zdefiniowane. Należy jednak podkreślić, iż zarówno na gruncie zagranicznym, jak i polskim podejmowane są przez badaczy próby ujednolicenia jego definicji. Jedno z określeń tego terminu formułuje Marcyński (2016a, s. 72). Odwołuje się m.in. do etymologii pojęcia komunikacja religijna (łac. *communicatio religiosa*). Określa on je jako rodzaj komunikacji łączącej człowieka z Absolutem, odnoszącej do Absolutu. Na styku nauk o komunikacji społecznej i mediach oraz teologii komunikacji i mediów Marcyński (2016b, s. 12) interpretuje komunikację religijną jako proces gromadzenia i przekazywania informacji religijnych pomiędzy jednostkami, grupami i organizacjami społecznymi, którego podstawowym celem jest kształtowanie wiedzy, umiejętności, postawy i motywacji odbiorcy. W odniesieniu zaś do teologii komunikacji i mediów badacz wyjaśnia komunikację religijną – co naturalne – przez pryzmat teologii. Sytuuje jej źródła w komunikacji Trójcy Świętej – Boga Ojca, Syna i Ducha Świętego. W obszarze teologii pojęcia, takie jak: komunikacja religijna, przepowiadanie, kaznodziejstwo, głoszenie, posługa słowa, są używane przez autora zamiennie.

Inny badacz, Andrzej Jeż (2002), omawianą problematykę ujmuje w perspektywie komunikacji zbawienia. Wskazuje on na trynitarną strukturę komunikacji

religijnej. Podkreśla, że konieczną przestrzenią każdej komunikacji interpersonalnej jest miłość i dar. Jeż (2002, s. 329) zauważa:

Trójosobowy Bóg komunii i komunikacji nie zamyka się bowiem w swoim życiu wewnętrznym, ponieważ sam w sobie jest osobową komunikacją. Zmierza on do otwarcia się na zewnątrz, na rzeczywistość stworzenia, a szczególnie na człowieka poprzez realizację w czasie tajemniczego planu zbawienia, uobecnionego nie na zasadzie jakiegos wewnętrznego determinizmu, ale w oparciu o całkowitą wolność, miłość i bezinteresowność.

Do komunikacji religijnej odnosi się również Rafał Pastwa (2020), który podkreśla – w odniesieniu do nowych mediów jako platformy wymiany wiedzy na temat poglądów wiary i Kościoła – że: „komunikowanie religijne jest w tym sensie nieprzerwanym i permanentnym procesem, charakteryzującym się jednak zmiennością i różnym poziomem intensywności” (s. 42). Definiuje pojęcie komunikacji religijnej jako „proces uzewnętrzniania, prezentowania, a także przedstawiania religii jako rzeczywistości zdolnej do jednoczenia osób w obszarze instytucji Kościoła oraz na podstawie uniwersalnego przesłania Ewangelii” (s. 41). Ponadto Pastwa (2020, s. 44) podkreśla, iż proces komunikowania religijnego obejmuje przestrzeń i sposób kontaktu człowieka z Bogiem, a także człowieka z drugim człowiekiem, również poprzez media. Zdaniem Pastwy większą uwagę odbiorcy przykuwa forma niż treść. Z tego powodu w procesie komunikacji religijnej niezwykle ważna jest forma, jakość oraz atrakcyjność przekazu.

Medioznawca Rafał Leśniczak (2018, s. 88) komunikację religijną w kontekście mediów rozumie jako „zmediatyzowane formy komunikacji społecznej, odnoszące się do osób należących do kościołów i innych związków wyznaniowych lub podejmujące w swoich komunikatach zagadnienia religijne”. A zatem poszerza to pojęcie do różnych wyznań, nie ograniczając go do chrześcijaństwa czy katolicyzmu.

Warto również zauważyć sposób interpretowania komunikacji religijnej w źródłach zagranicznych. Jeden z badaczy, Enzo Pace (2011), odczytuje komunikację religijną w kontekście centralnej roli mocy słowa w wielkich religiach świata. Badacz rozumie pojęcie komunikacji religijnej jako opowieści oraz narracje o bóstwach, odnosząc się nie tylko do chrześcijaństwa, lecz także np. do hinduizmu czy islamu. Teksty ważne dla danej religii, takie jak Biblia czy Koran, stają się, w rozumieniu Pace’a, aktem komunikacji.

Mike Allen (2017) postrzega komunikację religijną dwojako. W pierwszym znaczeniu ujmuje to pojęcie jako akt komunikacyjny, który opiera się na próbie zrozumienia swojej wiary przez wierzących (np. wierzący dyskutują między sobą o swojej wierze). W drugim znaczeniu rozumie komunikację religijną jako

dzielenie się przekonaniem religijnym, gdy nadawca nie podziela tych przekonań (np. Hindus, który dyskutuje o judaizmie, ateista sprzeciwiający się wszelkim religiom).

Inni badacze, Giovanni Tridente i Bruno Mastroianni (2016), komunikację religijną rozumieją zaś jako wyłącznie instytucjonalną formę przekazu, realizowaną przez hierarchów Kościoła i skierowaną do osób wierzących.

2. ANALIZA WYBRANYCH POLSKOJĘZYCZNYCH KATOLICKICH APLIKACJI MOBILNYCH

W celu odpowiedzi na pytania badawcze dokonano analizy polskojęzycznych katolickich aplikacji mobilnych. Analizie poddano dziesięć aplikacji mobilnych, które uzyskały największą liczbę pobrań w sklepie internetowym Google Play na dzień 18 lutego 2025 r. Przyjęcie takiego rozwiązania wynika z faktu, że tylko Google Play (system Android) udostępnia publicznie dane statystyczne dotyczące liczby pobrań. W przypadku App Store (system iOS) dane te nie są jawne, co uniemożliwia porównanie popularności aplikacji na podstawie jednolitych i mierzalnych wskaźników. Dlatego też zdecydowano się na uwzględnienie aplikacji dostępnych i pobieranych w Google Play (system Android).

Aplikacje opisano na podstawie analizy zawartości treści ich stron internetowych, wpisów w Google Play, wybranych publikacji branżowych, a także osobistego doświadczenia w korzystaniu z omawianych aplikacji przez autorkę niniejszego artykułu w okresie od 18 lutego do 1 marca 2025 r.

Hallow (<https://play.google.com/store/apps/details?id=app.hallow.android&hl=pl>) to katolicka aplikacja z przewodnikiem audio. Została stworzona przez twórców amerykańskich i przetłumaczona na wiele języków, w tym na język polski. Cieszy się ogromną popularnością w Polsce i na świecie. Jak pisze redakcja Do Rzeczy (2024), do lipca 2024 r. aplikacja została pobrana ponad 14 mln razy w 150 krajach na świecie. Jest ona darmowa, jednak wiele funkcji wymaga wykupienia subskrypcji. *Hallow* daje możliwość skorzystania z bezpłatnego okresu próbnego, który można anulować. Aplikacja zawiera: czytania i rozważania Pisma Świętego (np. Lectio Divina), modlitwy (m.in. Różaniec, Koronkę do Miłosierdzia Bożego, modlitwy dla dzieci), opowieści biblijne do snu, medytacje chrześcijańskie, muzykę relaksacyjną, wyzwania modlitewne, poezję o tematyce religijnej, dziennik duchowy, który pozwala na zapisywanie swojego nastroju oraz refleksji. Aplikacja daje możliwość skorzystania z planu dnia, aby otrzymywać przypomnienia o modlitwie na daną godzinę. Dodatkowe

funkcje aplikacji pozwalają na spersonalizowanie swojej modlitwy w aplikacji, m.in. wybór różnych opcji długości każdej modlitwy, ustawienie przypomnień o modlitwie i prowadzeniu dziennika, możliwość wyboru muzyki w tle (np. chorału, dźwięków natury), słuchanie materiałów offline dzięki pobraniu treści audio. Interfejs aplikacji jest prosty, zrozumiały, spójny i nowoczesny. Aplikacja działa bardzo płynnie. Nagrania audio są przygotowane na wysokim poziomie merytorycznym i technicznym. Montaż dźwiękowy cechuje się bardzo dobrą jakością.

Pogłębiarka (adres internetowy aplikacji w Google Play: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.wojda.poglebiarka&hl=p>) to aplikacja mobilna polskiej produkcji o tematyce wiary. Jest ona darmowa, ale istnieje możliwość wsparcia jej działalności za pośrednictwem strony Patronite.pl oraz zrzutka.pl. Zamysłem twórców *Pogłębiarki* było „łączenie duchowości chrześcijańskiej z rzetelną formacją ludzką opartą na psychologii i nauce o człowieku” (Gołąb, 2021). Aplikacja zawiera codzienne medytacje i rozważania Pisma Świętego, ignacjański rachunek sumienia, wybrane modlitwy, medytacje tematyczne, kursy rozwojowe. Wszystkie materiały są opracowane w formie audio bądź wideo (przekierowanie na platformę YouTube). Choć większość kursów jest przygotowana w wersji darmowej (z informacją o możliwości wsparcia działalności *Pogłębiarki* poprzez dowolną darowiznę), część kursów jest płatna (kursy rozwojowe, dotyczące psychologii). *Pogłębiarka* oferuje również dostęp do kilku zamkniętych grup na platformie Facebook (np. grupa dotycząca medytacji chrześcijańskiej, grupa dzielenia, grupa będąca przestrzenią dla kobiet). Korzystając z aplikacji, można zauważyć, że zdecydowanie jej domeną są medytacje chrześcijańskie i kursy, modlitwy w formie tradycyjnej są tu bardzo nieliczne (głównie nagrany w wersji audio Różaniec i Koronka do Miłosierdzia Bożego). Z materiałów audio w *Pogłębiarce* można korzystać offline po ich wcześniejszym pobraniu. Interfejs aplikacji jest nowoczesny, spójny, jednakże autorka niniejszego artykułu na podstawie osobistego doświadczenia ocenia, że jest on nieco nieczytelny w zakresie instrukcji użytkowania. Aplikacja działa bardzo płynnie. Nagrania – zarówno w formie audio, jak i wideo – są przygotowane na wysokim poziomie merytorycznym i technicznym. Montaż dźwiękowy oraz oprawa muzyczna wyróżniają się wysoką jakością.

Modlitwa w drodze (<https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.foxcode.mdw&hl=pl>) to polska aplikacja mobilna stworzona przez jezuitów. Aplikacja jest darmowa. Twórcy piszą o możliwości wsparcia działalności dowolną darowizną poprzez przelew na konto lub wpłaty za pośrednictwem Patronite.pl. *Modlitwa w drodze* zawiera codzienne, wzbogacone oprawą muzyczną rozważania Pisma Świętego, wiele modlitw (np. Różaniec, Droga Krzyżowa, Koronka

do Miłosierdzia Bożego), podcasty i rekolekcje. Wszystkie materiały przygotowane są w formie audio. Często opatrzone je opisem, tekstem, bardzo rzadko fotografią, grafiką lub wideo. Aplikacja daje możliwość dostępu offline po wcześniejszym pobraniu treści w formie dźwiękowej. Interfejs aplikacji jest klasyczny, nie jest szczególnie nowoczesny, ale pozostaje przyjazny dla użytkownika, zapewniając łatwą nawigację i intuicyjną obsługę. Nagrania dźwiękowe zachowują tradycyjny charakter, bez nowoczesnych podkładów muzycznych i dynamicznej narracji. Mimo to wyróżniają się wysoką jakością zarówno techniczną, jak i merytoryczną.

Modlitewnik (<https://play.google.com/store/apps/details?id=pl.smutek.tomasz.modlitewnik&hl=pl>) to polska aplikacja będąca cyfrową wersją tradycyjnego modlitewnika, który ma na celu pomagać w codziennej modlitwie i pogłębianiu życia duchowego. Zawiera bogaty zbiór modlitw – ponad 430 modlitw, w tym modlitwy codzienne, litanie, nowenny, koronki, Różaniec, Godzinki, Gorzkie żale, Drogę krzyżową oraz egzorcyzmy. Użytkownicy mają dostęp do Ewangelii, czytań oraz psalmów przypisanych na każdy dzień. W aplikacji znajdują się ponadto fragmenty katechizmu, rachunek sumienia oraz kolędy i pastorałki. Występuje wyłącznie w darmowej wersji. Modlitwy i inne materiały opracowane są w formie tekstowej. Użytkownicy mogą oznaczać ulubione modlitwy, tworzyć swoje modlitwy, zmieniać wielkość tekstu oraz dostosowywać kategoryzację modlitw, by zwiększyć komfort korzystania z aplikacji. Działa ona w pełni offline i nie zawiera reklam. Interfejs aplikacji jest klasyczny, intuicyjny, przyjazny dla użytkownika oraz spójny. Zapewnia łatwą nawigację.

Katechizm Kościoła Katolickiego (skrót: KKK; <https://play.google.com/store/apps/details?id=anynet.sqlite.kkk&hl=pl>) to polska, darmowa aplikacja stworzona w celach ewangelizacyjnych przez dominikanów. Daje możliwość cyfrowej analizy Katechizmu Kościoła Katolickiego. Materiały przygotowane są wyłącznie w formie tekstowej. Aplikacja pozwala na wyszukiwanie pojęć według hasła tematycznego. Lista haseł jest tożsama z indeksem tematycznym wersji książkowej. Aplikacja nie zawiera reklam i można z niej korzystać bez dostępu do internetu. Jest łatwa w obsłudze i czytelna. Interfejs jest bardzo klasyczny, tradycyjny. W ocenie autorki zastosowana czcionka nie jest odpowiednia do czytania w wersji cyfrowej.

Pismo Święte (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.pmp.biblia&hl=pl>) to aplikacja mobilna polskiej produkcji. Zawiera pełny tekst Pisma Świętego Biblii Tysiąclecia, umożliwia dostęp do czytań liturgicznych, psalmów oraz Ewangelii. Dodatkowo znajduje się tu brewiarz oraz wiele różnych modlitw

– w tym modlitwy okolicznościowe. Aplikacja daje możliwość zaznaczania ulubionych fragmentów i dodawania do nich komentarzy, a także szybkiego odnajdywania fragmentów na podstawie słów kluczowych. Materiały opracowane są wyłącznie w wersji tekstowej. Istnieje możliwość odsłuchu audio, ale dźwięk jest generowany przez syntezytor mowy oparty na sztucznej inteligencji, co zdaniem autorki artykułu zaburza jakość odbioru. Aplikacja działa w trybie offline, jednak niektóre funkcje (np. brewiarz, komentarze do czytań dnia) są dostępne jedynie online. Jest ona w pełni darmowa. Twórcy wskazują na możliwość wsparcia ich działalności poprzez dobrowolną darowiznę. Interfejs aplikacji charakteryzuje się minimalistyczną, lecz nieco archaiczną szatą graficzną. Nawigacja jest łatwa, ale czasem niezbyt płynna.

Brewiarz (<https://play.google.com/store/apps/details?id=osoftware.liturgia.horarumdroid&hl=pl>) to darmowa, polska aplikacja przeznaczona dla osób praktykujących Liturgię Godzin. Zawiera: pełne teksty Liturgii Godzin (Jutrznia, Godzina Czytań, Modlitwa w ciągu dnia, Nieszpory, Kompleta), codzienne czytania i psalmy, dodatkowe modlitwy (np. antyfony, hymny). Aplikacja występuje wyłącznie w wersji tekstowej, bez opcji audio. Z *Brewiarza* można korzystać w trybie offline. Interfejs aplikacji jest klasyczny, raczej spójny, chociaż nieco mało czytelny (ze względu na to, że tekst umieszczony jest bezpośrednio na ilustracjach). Nawigacja jest intuicyjna i działa – w ocenie autorki – płynnie.

YOUCAT Daily (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.youcat.daily&hl=pl>) to cyfrowy Katechizm Kościoła Katolickiego dla młodzieży, stworzony przez niemiecką Fundację YOUCAT. Aplikacja dostępna jest w wielu wersjach językowych, w tym w języku polskim. *YOUCAT Daily* zawiera codzienne teksty Ewangelii. Znajdują się w niej też pytania i odpowiedzi dotyczące najważniejszych treści wiary katolickiej, spójne z Ewangelią na dany dzień. Aplikacja jest darmowa. Twórcy podkreślają, iż istnieje możliwość wsparcia ich działalności dobrowolną darowizną. *YOUCAT Daily* przygotowana jest w wersji tekstowej, z możliwością odsłuchu audio, ale jedynie za pośrednictwem syntezytora mowy opartego na sztucznej inteligencji. Teksty w *YOUCAT Daily* są napisane przystępnym językiem. Interfejs aplikacji jest nowoczesny, przejrzysty, spójny. Nawigacja jest płynna.

Różaniec Święty (<https://play.google.com/store/apps/details?id=app.rosario.it&hl=pl>) to aplikacja przygotowana przez Włocha – Marcello Pietrellego w wielu wersjach językowych. Została przetłumaczona na język polski przez franciszkanów. Umożliwia odmawianie Różańca oraz Koronki do Bożego Miłosierdzia w formie audio. Automatycznie wybiera tajemnice Różańca do rozważania

na dany dzień tygodnia. Audio jest wzbogacone ilustracjami, które mają za zadanie pomóc w lepszym przeżyciu modlitwy. Oprócz tego zostały tu zamieszczone teksty wielu innych modlitw. Aplikacja jest w pełni darmowa, jak zauważa jej twórca: „Ta aplikacja jest (i zawsze pozostanie) darmowa: «Darmo otrzymaliście, darmo dawajcie!» (Mt 10,8)”. Interfejs aplikacji jest dosyć archaiczny, mało atrakcyjny. Aplikacja nie jest w pełni spójna i intuicyjna w obsłudze. Nagrania modlitw w formie audio cechują się dość amatorskim wykonaniem, a ich jakość – zarówno pod względem dykcji lektora, jak i aspektów technicznych (montaż) – nie jest na najwyższym poziomie. Ilustracje również nie są zbyt dobrej jakości.

Laudate (<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.aycka.apps.MassReadings&hl=pl>) to aplikacja stworzona przez firmę Ayacka Soft. Szczegółowe informacje dotyczące kraju pochodzenia tej firmy nie są dostępne. Aplikacja może być używana w wielu językach, w tym w języku polskim. *Laudate* zawiera: codzienne czytania liturgiczne, modlitwy i nabożeństwa, dostęp do brewiarza, pełny tekst Katechizmu Kościoła Katolickiego, rachunek sumienia, cytaty świętych i refleksje duchowe. Zapewnia także możliwość czytania Pisma Świętego. Aplikacja jest darmowa. Przygotowano ją wyłącznie w wersji tekstowej. Interfejs aplikacji charakteryzuje się nieco archaiczną szatą graficzną. Nawigacja po aplikacji nie jest zbyt płynna, dlatego korzystanie z niej bywa momentami utrudnione.

Analiza dziesięciu wyżej wskazanych aplikacji umożliwiła ich porównanie – zob. tabela 1.

Tabela 1. Zestawienie wybranych dziesięciu polskojęzycznych aplikacji religijnych

Nazwa aplikacji	Zawartość treściowa aplikacji	Dostępność	Forma, w której ukazana jest treść	Dostępność w wersji offline	Interfejs i obsługa
Hallow	czytania i rozważania Pisma Świętego, Lectio Divina, modlitwy dla dorosłych, dzieci, nastolatków, medytacje, Różaniec, Koronka do Miłosierdzia Bożego, opowieści biblijne do snu, muzyka relaksacyjna, wyzwania modlitewne, dziennik duchowy	darmowa wersja z ograniczeniami, płatna subskrypcja	audio, tekst, wysoki poziom merytoryczny i techniczny treści	tak	nowoczesny, intuicyjny, płynne działanie

Pogłębiarka	codzienne rozważania Pisma Świętego, medytacje chrześcijańskie, rachunek sumienia, kursy psychologiczne i duchowe, grupy tematyczne na Facebooku	darmowa z opcją wsparcia finansowego jej twórców, część kursów płatna	audio, wideo (przekierowanie na YouTube), tekst, bardzo dobry poziom merytoryczny i techniczny treści	tak	nowoczesny, ale czasami niezbyt intuicyjny
Modlitwa w drodze	codzienne rozważania Pisma Świętego, medytacje ignacjańskie, różaniec, rekolekcje, komentarze do Pisma Świętego, podcasty	darmowa, możliwość wsparcia finansowego jej twórców	audio, tekst, dobry poziom merytoryczny i techniczny	tak	klasyczny, intuicyjny, przyjazny użytkownikowi
Modlitewnik	ponad 430 modlitw (modlitwy codzienne, litanie, nowenny, Różaniec, Koronka do Miłosierdzia Bożego, Gorzkie żale, Droga krzyżowa, egzorcyzmy), rachunek sumienia, kolędy	darmowa	tekst	tak	intuicyjny, przejrzysty, prosty, nawigacja płynna
KKK	pełen tekst KKK, wyszukiwarka haseł	darmowa	tekst	tak	tradycyjny, klasyczny interfejs
Pismo Święte	pełny tekst Biblii Tysiąclecia, czytania liturgiczne, psalmy, brewiarz, modlitwy	darmowa, możliwość wsparcia finansowego jej twórców	tekst, audio (syntezator mowy)	tak	minimalistyczny, nieco archaiczny
Brewiarz	pełne teksty Liturgii Godzin (Jutrznia, Godzina Czytań, Nieszpory, Komplet), dodatkowe modlitwy	darmowa	tekst	tak	klasyczny, dosyć spójny, choć czasem nieco nieczytelny, intuicyjna nawigacja, raczej płynna
YOUCAT Daily	codzienne teksty Ewangelii, pytania i odpowiedzi dotyczące wiary	darmowa, możliwość wsparcia finansowego jej twórców	tekst, audio (syntezator mowy)	tak	nowoczesny, przejrzysty, płynny
Różaniec Święty	różaniec, automatyczny wybór tajemnic na dany dzień, ilustracje do modlitwy	darmowa	audio, tekst, ilustracje	tak	archaiczny, mało atrakcyjny i niespójny

<i>Laudate</i>	codzienne czytania liturgiczne, modlitwy, dostęp do brewiarza, Katechizm Kościoła Katolickiego, rachunek sumienia, cytaty świętych	darmowa	tekst	tak	klasyczny, nieco archaiczny, nawigacja nieco utrudniona
----------------	--	---------	-------	-----	---

Źródło: opracowanie własne.

WNIOSKI

Na podstawie analizy dziesięciu polskojęzycznych aplikacji mobilnych o tematyce religijnej można udzielić odpowiedzi na postawione w artykule pytania pomocnicze: 1) Jaka jest zawartość wybranych polskojęzycznych mobilnych aplikacji katolickich? 2) W jaki sposób prezentowane są w nich treści dotyczące wiary? 3) Jakie mają one znaczenie w kontekście komunikacji religijnej?

Ad 1) Zawartość wybranych polskojęzycznych mobilnych aplikacji katolickich

Poddane analizie aplikacje są zróżnicowane pod względem oferowanych funkcji i zakresu tematycznego. Część z nich jest skoncentrowana zasadniczo na tradycyjnej modlitwie (*Modlitewnik*, *Różaniec Święty*, *Brewiarz*, *Laudate*). Niektóre skupiają się głównie na codziennych czytaniach liturgicznych i komentarzach do Pisma Świętego (*Pismo Święte*, *YOUCAT Daily*, *Modlitwa w drodze*). Inne są bardziej ukierunkowane na medytacje chrześcijańskie (*Hallow*, *Pogłębiarka*). *Katechizm Kościoła Katolickiego* kładzie nacisk na przekaz treści nauczania Kościoła. Zróżnicowanie to zdecydowanie może pozwalać użytkownikom na wybór narzędzia dostosowanego do indywidualnych potrzeb duchowych.

Ad 2) Sposób prezentowanych treści dotyczących wiary w wybranych aplikacjach

Badane aplikacje można podzielić na dwie główne grupy w zależności od formy prezentacji treści: aplikacje jedynie tekstowe oraz aplikacje audio z elementami tekstowymi. Wyłącznie w formie tekstowej występuje sześć z dziesięciu analizowanych aplikacji (*Modlitewnik*, *Pismo Święte*, *KKK*, *Laudate*, *YOUCAT Daily*, *Brewiarz*). Dwie z nich (*Pismo Święte*, *YOUCAT Daily*) oferują możliwość odsłuchu treści w formie dźwiękowej z wykorzystaniem syntezy mowy. Cztery aplikacje z dziesięciu omówionych przekazują nagrane treści w formie audio (*Hallow*, *Pogłębiarka*, *Modlitwa w drodze*, *Różaniec Święty*). Trzy z nich (*Hallow*, *Pogłębiarka*, *Modlitwa w drodze*) charakteryzują się wysoką jakością nagrań i montażu. Dodatkowo mają one możliwość personalizacji treści, co sprawia, że są one szczególnie atrakcyjne dla użytkowników. Jedna aplikacja

(*Różaniec Święty*) zawiera nagrania audio, których jakość techniczna wymaga poprawy.

Wszystkie badane aplikacje umożliwiają korzystania z treści w trybie offline, co zdecydowanie zwiększa ich funkcjonalność. W wersji offline w pełni może działać pięć z dziesięciu aplikacji (*Modlitewnik*, *Brewiarz*, *Różaniec Święty*, *Laudate*, *KKK*). Aplikacje bazujące na treściach audio (*Hallow*, *Pogłębiarka*, *Modlitwa w drodze*) wymagają wcześniejszego pobrania materiałów dźwiękowych na dany dzień w celu odsłuchu. Aplikacje z opcją audio w postaci syntezy mowy (*Pismo Święte*, *YOUCAT Daily*) wymagają w tym zakresie dostępu do sieci.

Analiza interfejsów aplikacji wykazała, że różnią się one między sobą pod względem nowoczesności, intuicyjności czy spójności. Nowoczesne i intuicyjne interfejsy posiadają trzy z dziesięciu aplikacji (*Hallow*, *Pogłębiarka*, *YOUCAT Daily*). Charakteryzują się one płynną nawigacją i estetyką zgodną z aktualnymi trendami projektowania graficznego. Funkcjonalne, lecz bardziej tradycyjne interfejsy występują w czterech aplikacjach – w *Modlitwie w drodze*, *Modlitewniku*, *Brewiarzu*, *KKK*. Mimo klasycznego wyglądu są one czytelne i wygodne w obsłudze. Nieco archaiczne i mniej intuicyjne interfejsy zawierają trzy aplikacje: *Różaniec Święty*, *Laudate*, *Pismo Święte*.

Badane aplikacje funkcjonują według trzech modeli finansowych:

- całkowicie darmowe (do tej grupy można zaliczyć pięć aplikacji: *Modlitewnik*, *Brewiarz*, *Laudate*, *Różaniec Święty*, *KKK*);
- darmowe z opcjonalnym wsparciem finansowym w postaci dobrowolnej darowizny (taką funkcję posiadają cztery aplikacje: *Pismo Święte*, *YOUCAT Daily*, *Pogłębiarka*, *Modlitwa w drodze*);
- częściowo darmowe, z opcją płatnej subskrypcji (podstawowe treści są dostępne za darmo, jednak pełna funkcjonalność wymaga wykupienia subskrypcji – *Hallow*) lub zakupu dodatkowych kursów w wersji wideo (*Pogłębiarka*).

Ad 3) Znaczenie aplikacji katolickich dla komunikacji religijnej

Powyższe analizy pozwalają z całą pewnością odpowiedzieć twierdząco na główne pytanie badawcze postawione w artykule: Czy – a jeżeli tak, to dlaczego – polskojęzyczne katolickie aplikacje mobilne są formą komunikacji religijnej?

Analizowane aplikacje wpisują się w rozumienie komunikacji religijnej jako procesu „gromadzenia i przekazywania informacji religijnych [...] którego celem jest kształtowanie wiedzy, umiejętności, postawy i motywacji odbiorcy” (Marcyński, 2016b, s. 12). W tym kontekście aplikacje, takie jak *Hallow* czy *Pogłębiarka* – poprzez codzienne dostarczanie treści formacyjnych, modlitewnych i medytacyjnych – pełnią funkcję wspierającą rozwój duchowy użytkowników.

Użytkownicy mogą ustawiać przypomnienia o modlitwie, dostosowywać interfejs aplikacji do własnych potrzeb, otrzymywać spersonalizowane treści. Nowoczesne aplikacje religijne pełnią także funkcję ewangelizacyjną, dostosowując przekaz religijny do nowych mediów i sposobów konsumpcji treści. Pozwalają na dostęp do materiałów dotyczących wiary szerokiemu gronu odbiorców, w tym młodzieży i osobom niezwiązanym z Kościołem. Zastosowanie podcastów, nagrań wideo i interaktywnych treści w aplikacjach sprawia, że przekaz religijny jest bardziej angażujący i atrakcyjny. Aplikacje religijne mogą być również wsparciem dla katechezy (np. *YOUCAT Daily* czy *Katechizm Kościoła Katolickiego*) poprzez przekazywanie nauczania Kościoła w sposób cyfrowy, bez konieczności sięgania po papierową wersję katechizmu.

Jednocześnie część z omawianych w artykule aplikacji zawiera elementy wspierające budowanie wspólnoty, co stanowi realizację kolejnego istotnego aspektu komunikacji religijnej. Przykładowo, w aplikacji *Pogłębiarka* użytkownicy mogą dołączać do grup formacyjnych i korzystać z interakcji społecznych (komentarze, spotkania online), co koresponduje z ujęciem komunikacji religijnej zaproponowanym przez Pastwę. Przypomnijmy, że autor ten podkreśla, iż jedną z jej cech jest prezentowanie „religii jako rzeczywistości zdolnej do jednoczenia osób w obszarze instytucji Kościoła oraz na podstawie uniwersalnego przesłania Ewangelii” (Pastwa, 2020, s. 41).

W nawiązaniu do ujęcia komunikacji religijnej według Pace’a (2011), który postrzega teksty ważne dla danej religii (w przypadku katolicyzmu – Pismo Święte) jako akty komunikacji religijnej, warto zauważyć, że wiele z analizowanych aplikacji pełni właśnie taką funkcję – pośredniczy w przekazywaniu i odbiorze słowa objawionego. Aplikacje, takie jak *Pismo Święte*, *YOUCAT Daily* czy *Modlitwa w drodze*, udostępniają teksty biblijne w formie cyfrowej, nierzadko wzbogacone o komentarze, rozważania lub materiały audiowizualne. W tym sensie stają się one nowoczesnym kanałem realizującym przekaz słowa w przestrzeni medialnej.

Mimo wielu zalet zastosowanie aplikacji mobilnych w komunikacji religijnej wiąże się również z pewnymi wyzwaniami. Po pierwsze ważne jest zwracanie uwagi na to, by treści oferowane przez aplikacje religijne były w pełni zgodne z nauczaniem Kościoła. Ponadto korzystanie z aplikacji wiąże się często z koniecznością udostępnienia danych użytkownika, co rodzi pytania o ochronę prywatności odbiorców. Kolejną kwestią jest fakt, że aplikacje religijne nie mogą zastępować bezpośredniego uczestnictwa w życiu wspólnoty kościelnej, we mszy świętej, w nabożeństwach, przystępowania do sakramentów. Konieczne jest zachowanie równowagi między życiem duchowym online a rzeczywistym

uczestnictwem w liturgii i wspólnocie wiernych. „Nie wystarcza przechadzać się po cyfrowych «drogach», a więc po prostu połączyć się: trzeba, aby temu połączeniu towarzyszyło prawdziwe spotkanie” – zauważa papież Franciszek (2014).

Analiza polskojęzycznych aplikacji mobilnych o tematyce religijnej wskazuje na ich istotną rolę w komunikacji religijnej. Ich różnorodność – od tradycyjnych modlitewników, przez aplikacje zawierające treści dotyczące nauczania Kościoła, aż po nowoczesne narzędzia wspierające medytację i duchowy rozwój – pozwala na dostosowanie ich do indywidualnych potrzeb użytkowników. Pomimo pewnych wyzwań, jakie niosą aplikacje religijne, warto dostrzec ich wartość w kontekście rozwoju wiary. Jak pisze bowiem Benedykt XVI (2012):

Należy uważnie zainteresować się różnymi formami witryn, aplikacji i sieci społecznościowych, które mogą pomóc współczesnemu człowiekowi w znalezieniu czasu na refleksję i autentyczne pytania, a także momentów milczenia, okazji do modlitwy, medytacji lub dzielenia się Słowem Bożym.

Badacz teologii, Jakub Akonom (2022, s. 160), podkreśla, iż wierni oraz osoby poszukujące są dziś bardzo często obywatelami cyberrzeczywistości, dlatego kluczowa jest intensyfikacja działań służących chrystianizacji cyfrowego kontynentu. W czasie, gdy doświadczamy ogromnej sekularyzacji oraz laicyzacji, zdaniem wspomnianego teologa obecność w rzeczywistości wirtualnej jest jednym z ważnych zadań misyjnych, do których posłany jest Kościół. Ważne zatem, by Kościół oraz twórcy treści dotyczących wiary aktywnie uczestniczyli w rozwoju aplikacji religijnych, dbając o autentyczność przekazu religijnego oraz dobrą jakość treści.

Prezentowane w artykule analizy koncentrowały się głównie na treściach tekstowych i funkcjonalności polskojęzycznych katolickich aplikacji mobilnych. W dalszych badaniach warto byłoby dodatkowo przeprowadzić analizę treści multimedialnych, która umożliwiłaby pełniejszą ocenę tego, jaką rolę odgrywają aplikacje mobilne w przekazywaniu i rozwoju wiary. Można również rozważyć zastosowanie analizy longitudinalnej, która ukazałaby tendencje rozwojowe aplikacji mobilnych, zmiany w języku przekazu religijnego oraz nowe form budowania wspólnoty w środowisku cyfrowym. Dobrym pomysłem może być także przeprowadzenie pogłębionych badań jakościowych, obejmujących interpretację sposobu prezentacji treści, sposobów angażowania użytkowników oraz potencjalnego wpływu analizowanych aplikacji na ich doświadczenie religijne. Wskazane kierunki mogą uzupełnić i rozwinąć niniejsze badanie.

BIBLIOGRAFIA

- Akonom J. (2022), *Działalność pastoralna Kościoła w Polsce w przestrzeni wirtualnej: Media społecznościowe, witryny i transmisje w służbie Ewangelii*, *Collectanea Theologica*, nr 4, s. 139-167. <https://doi.org/10.21697/ct.2022.92.4.05>
- Allen M. (2017), *Religious Communication*, [w:] M. Allen (red.), *The SAGE Encyclopedia of Communication Research Methods*, Thousand Oaks, CA: SAGE Publication. <https://doi.org/10.4135/9781483381411>
- Benedykt XVI (2012), *Orędzie na XLVI Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Towarzystwo Świętego Pawła, <https://paulus.org.pl/221,46-sdssp-benedykt-xvi-2012> [dostęp: 01.03.2025].
- Campbell H. A., Altenhofen B., Bellar W. i Cho K. J. (2014), *There's a religious app for that! A framework for studying religious mobile applications*, *Mobile Media & Communication*, nr 2, s. 154-172. <https://doi.org/10.1177/2050157914520846>
- Diez Bosch M., Micó Sanz J. L. i Sabaté Gauxachs A. (2017), *Typing my Religion. Digital use of religious webs and apps by adolescents and youth for religious and interreligious dialogue*, *Church, Communication and Culture*, nr 2, 121-143. <https://doi.org/10.1080/23753234.2017.1347800>
- Do Rzeczy (2024), *Chiny. Katolicka aplikacja „Hallow” usunięta ze sklepu z aplikacjami*, 17.07, <https://dorzeczy.pl/religia/612570/chiny-aplikacja-katolicka-hallow-usunieta-z-apple-app-store.html> [dostęp: 23.02.2025].
- Espinosa K. A. i Magbag A. (2020), *A mobile application for the Liturgical planner-calendar of a Roman Catholic Diocese in the Philippines*, *International Journal of Research Studies in Education*, nr 5, s. 25-33. <https://doi.org/10.5861/ijrse.2020.5808>
- Franciszek (2014), *Orędzie na XLVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Towarzystwo Świętego Pawła, <https://www.paulus.org.pl/219,48-dzien-srodkow-spolecznego-przekazu-2014> [dostęp: 01.03.2025].
- Gołąb T. (2021), *O. Szustak „pogłębi” karmelitów. Apka nie tylko na Wielki Post*, Gość Niedzielny Warszawski, 16.02, <https://warszawa.gosc.pl/doc/6733884.O-Szustak-poglebi-karmelitow-Apkanie-tylko-na-Wielki-Post> [dostęp: 1.03.2025].
- Jeż A. (2002), *Jezus Chrystus w kontekście ludzkiej komunikacji*, Tarnów: Wydawnictwo Biblos.
- Leśniczak R. (2018), *Kategoria tożsamości i stereotypu w komunikacji religijnej. Próba hermeneutycznej interpretacji tekstów prasowych tygodnika „Newsweek Polska” w kontekście obrad synodu o rodzinie 2014–2015*, *Acta Universitatis Lodzensis. Folia Litteraria Polonica*, nr 5, s. 83-101. <https://doi.org/10.18778/1505-9057.51.07>
- Marcyński K. (2016a), *Aplikacje mobilne jako nowa forma komunikacji społecznej i religijnej*, *Uniwersyteckie Czasopismo Socjologiczne*, nr 2, s. 67-84.
- Marcyński K. (2016b), *Komunikacja religijna i media*, Kraków: Wydawnictwo Petrus.
- Pace E. (2011), *Religion as Communication. God's Talk*, London: Routledge.
- Pastwa R. J. (2020), *Komunikowanie religijne na przykładzie Kościoła katolickiego w Polsce z uwzględnieniem kontekstu pandemii koronawirusa*, *Kultura – Media – Teologia*, nr 41, s. 38-60.
- Sierocki R. (2018), *Praktykowanie religii w nowych mediach. Katolicka przestrzeń Facebooka*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.
- Solniczek M. (2018), *Aplikacje mobilne pomocą w życiu religijnym*, *Biuletyn Edukacji Medialnej*, nr 2, s. 111-122.

Tridente G. i Mastroianni B. (2016), *La missione digitale. Comunicazione della Chiesa e social media*, Roma: EDUSC.

Vrabec N. i Graca M. (2017), *Mobile applications in the context of the new evangelization*, European Journal of Science and Theology, nr 4, s. 123-135.

POLSKOJĘZYZNE KATOLICKIE APLIKACJE MOBILNE JAKO FORMA KOMUNIKACJI RELIGIJNEJ

Streszczenie

W niniejszym artykule przeprowadzono analizę najpopularniejszych polskojęzycznych aplikacji mobilnych o tematyce wiary. Celem podjętych badań jest odpowiedź na pytanie: Czy – a jeżeli tak, to dlaczego – polskojęzyczne aplikacje mobilne o tematyce wiary są formą komunikacji religijnej? Aby odpowiedzieć na to pytanie, ustalono pytania pomocnicze: Jaka jest zawartość wybranych polskojęzycznych mobilnych aplikacji katolickich? W jaki sposób prezentowane są w nich treści dotyczące wiary? Jakie mają one znaczenie w kontekście komunikacji religijnej? W celu uzyskania odpowiedzi na pytania badawcze na początku zostało zdefiniowane pojęcie „komunikacji religijnej” wraz z jego charakterystyką. W kolejnej części artykułu dokonano analizy zawartości najbardziej popularnych polskojęzycznych aplikacji mobilnych o tematyce wiary. Analiza została przeprowadzona pod kątem zawartości, sposobu prezentacji treści religijnych oraz znaczenia, jakie niosą w kontekście komunikacji religijnej. Na kolejnym etapie dokonano syntezy danych uzyskanych z analizy oraz przedstawiono wnioski. Sformułowane konkluzje pozwoliły udzielić odpowiedzi na główne pytanie badawcze postawione w pracy.

Słowa kluczowe: komunikacja religijna; aplikacje religijne; ewangelizacja; media